

Олена СПОЛЬСЬКА,
*проф. фахівець ректорату, асист. кафедри музикознавства
та методики музичного мистецтва факультету мистецтв
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка,
аспір. НАКККіМ*

ПЕДАГОГИ ТА ВИДАТНІ ПІАНІСТИ ТЕРНОПІЛЛЯ КІНЦЯ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

У запропонованому матеріалі розглядаються окремі аспекти становлення та фахового зростання педагогів-піаністів Тернопільщини (представлені наукові школи та педагогічні піаністичні класи початкової видозміни). Схарактеризовано моделі становлення фортепіанних шкіл, фахової музичної освіти за ступенем інтеграції загальної та професійної музичної освіти у виконавському соціокультурному просторі Тернопілля.

Ключові слова: *піаністи Тернопілля, митці Галичини, фахове зростання. фортепіанне мистецтво, фахова музична освіта, культурно-просвітницькі осередки.*

У загальній панорамі історії української культури особливе місце посідає спадщина митців Галичини, яка в другій половині ХХ ст. набуває особливої значимості у процесах професіоналізації музичного мистецтва та утвердження естетичного світогляду.

Попри наявність наукових праць, присвячених вивченню окремих аспектів музичного життя Тернопільщини, період другої половини ХХ – початку ХХІ ст., а в особливості фортепіанного мистецтва, досі не став предметом наукових досліджень.

Основним підґрунтям для організації на Тернопіллі системної фахової музичної освіти, зокрема і фортепіанної, стало відкриття у 1928 р. Тернопільської філії ВМІЛ [1; 2].

Серед фортепіанних педагогів філії у дослідницьких матеріалах наводяться імена: Н. Сулими-Мисюк, С. Трояк-Дзядів, І. Миколаєвич-Маркевич, В. Безкорвайного та ін. [1; 2]. Першою директоркою тернопільської філії,

викладачем гри на фортепіано та музично-теоретичних дисциплін була учениця В. Барвінського, відома піаністка та педагог І. Крих, згодом професорка Львівської консерваторії [2, с. 24].

У 1939 р., відповідно до історичної ситуації, Тернопільська філія ВМІЛ була реорганізована у Державну музичну школу, у якій піаністка продовжувала педагогічну працю.

З її класу вийшли такі відомі виконавці та педагоги, як І. Балух, О. Кузьмович-Шпот, М. Тарнавецька, І. Сіялова, Б. Фільц, А. Звонко, М. Булка, Я. Матюха, Н. Бабинець [4, с.108].

Ірина та Юрій Крих заклали музичну династію, яку продовжили їх дочки Марія Крих (1934 р. н., Тернопіль), Лідія Крих (1938 р. н., Тернопіль) – провідні фортепіанні педагоги Львова, професори ЛНМА ім. М. Лисенка, які виховали нове покоління західноукраїнських виконавців [6; 9]. Зазначимо, зокрема, що з класу Л. Крих вийшла тернополянка, сьогодні професор ЛНМА Оксана Рапіта, викладач ТМУ імені С. Крушельницької О. Лисак (Підперигора) та інші. На їх прикладі можемо прослідкувати роль традицій львівської піаністики на Тернопіллі [3, с. 460].

Аналізуючи діяльність наступного покоління піаністів-педагогів Тернополя, можемо констатувати, що Тернопільська «українська дитяча семирічна музична школа для навчання дорослих без відриву від виробництва» (архів ДМШ № 1) [1], попри зміну ідеологічних установок, навчальних планів, репертуару та ін., продовжила кращі традиції викладачів Філії ВМІЛ, стала фундаментом для відкриття у 1958 р. середнього професійного навчального закладу – Тернопільського державного музичного училища імені С. Крушельницької (сьогодні – Тернопільський мистецький коледж імені С. Крушельницької) [4].

Наголосимо, що в кожному поколінні педагогів закладу прослідковуємо успішну діяльність випускників консерваторії, продовжувачів традицій львівської фортепіанної школи. Серед них: у 1960–70-х рр. на фортепіанному відділі почали працювати випускники на той ЛДК імені М. В. Лисенка

Х. Юрчакевич, Л. Дударєва, І. Новицька, С. Крупник, С. Брезнер, М. Моткалюк, Г. Заремський, В. Данилишин, Т. Бахарєва.

У 1970–80-х рр. на фортепіанний відділ прийшли піаністи випускники ЛДК імені М. В. Лисенка С. Кисловець, Л. Каня, Л. Корній (педагог згадуваної вище О. Рапіти), Л. Романюк, Г. Теленко, Н. Мозгова, С. Самуїлик, Л. Шешукова, І. Денисовата ін. У 1980-90-х рр. і далі склад викладачів фортепіанного відділу поповнили колишні випускники училища, згодом вихованці ЛДК (сьогодні ЛНМА) імені М.В. Лисенка Т. Нікульникова, О. Лисак, О. Явна, Н. Кравчук та ін. [5].

Свою цікаву історію мають і класи фортепіано ТНПУ імені В. Гнатюка. Серед перших педагогів-піаністів – випускниці ТМК імені С. Крушельницької, далі – ЛДК імені М.В. Лисенка О. Алікберова (Лазарєвська), Н. Турчин (Терещук), І. Зарудна, І. Побилець (Гринчук), Л. Бобик (Проців).

На сьогодні клас фортепіано як основного музичного інструмента ведуть також вихованці ЛНМА імені М. В. Лисенка кандидати мистецтвознавства О. Гиса та С. Маловічко, випускниця ТНПУ – О. Спольська.

Висновки. Фортепіанне виконавство та школа піаністики в Тернополі досліджуваного періоду пройшли складний шлях розвитку, зумовлений сукупністю суспільно-історичних, культурно-мистецьких чинників. Своєрідною кульмінацією цього процесу у I половині ХХ ст. стала організація і діяльність Тернопільської філії ВМІЛ, яка плідно співпрацювала із українськими культурно-просвітницькими та освітніми осередками, стала фундаментом і функційними компонентами для відкриття ТМК імені С. Крушельницької.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гринчук І., Спольська О. Відомі піаністи-виконавці та педагоги у музичній культурі Тернополя кінця ХІХ – початку ХХ століття. *Музичне мистецтво і освіта: досвід та інноваційні шляхи розвитку* : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (Вінниця, ВДПУ імені

Михайла Коцюбинського, 20–21 листопада 2019 р.). Вінниця : ТОВ «Твори», 2019. С. 58–63.

2. Гринчук І., Спольська О. Вітчизняні виконавські школи: регіональний аспект. *Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі*. 2020. № 5. С. 24–31.

3. Гуральник Н. Українська фортепіанна школа ХХ століття в контексті музичної педагогіки: Історико-методологічні та теоретико-технологічні аспекти : монографія. Київ : НПУ, 2007. 460 с.

4. Ірина Крих – особистість, музикант, педагог. Спогади. Львів : Ліга-Прес, 2005. 108 с.

5. Кашкадамова Н. Фортеп'янне мистецтво у Львові: Статті. Рецензії. Матеріали. Тернопіль : СМП «Астон», 2001. 400 с.